

Fest

af Erling Kristensen - Social-Demokraten den 9. april 1933

Pejter Peter er af den slags mennesker, der løfter benene højt og går med en alt for lang stok.

En læge, eller anden, der er fortrolig med mennesker, ville af denne korte beskrivelse have tilstrækkeligt til at stille hans diagnose, men for at de flest mulige straks kan være inde i Pejter Peters psyke, skal det lige antydes, at han mindede påfaldende om dummeper, når han skinnende af fjogethed, holder sit indtog i manegen.

Hans kone, Alejte, havde ikke så meget spjæt i benene, i stedet havde hun alt i munden og i stemmen. Hendes organ virkede som en råber.

Pejter og Alejte var i allerhøjeste grad for rette ægtefolk at regne. De var kirkeligt viede og havde haft en rent udsøgt jublende ynglelykke. Afkommet var en samling små, grå væsener, hvoraf ingen havde haft højden til soldat. Men sønnerne spyttede langspyt og vendte hænderne på kant i bukselommerne, hvilket gav dem en del af den bredde, naturen havde snydt dem for. Et par stykker af de fremmeste gik med hvid vest og højskoleslips, og for rigtig at gøre sig gældende havde de hver en urkæde af den tommebrede slags, der i midten er forsynet med en hestesko i kvart naturlig størrelse. Udspændte over de små maver mindede de meget om en slags korset.

Sønnernes børn var af den type, der aldrig kommer så vidt i videnskaben, at de kan skrive deres egne navne, og det til trods for, at én havde Guttenberg, en anden Tordenskjold og en tredje Napoleon foran Pedersen. Døtrenes afkom kom aldrig så vidt at blive prøvet i noget så vanskeligt. Der blev sat alt ind på at lære dem at lyde de navne, de var kristeligt døbt, men det mislykkedes for de flestes vedkommende.

Men trods de små uheld kroede Pejter og Alejte sig kry over yngleheldet. Og nu var det snart ved den tid, da de som ordentlige mennesker havde besluttet at lade sig hylde for deres fortjenester. Der skulle holdes guldbryllup.

Pejter havde allerede købt en flagstang og fået den anbragt i skæv stilling uden for den pæne dør. Hver dag i lange tider øvede han sig i at sætte flag på linen. Flere sæt liner blev slidt, inden det lykkedes ham at komme til bunds i det mysterium. Imens gik Alejte og fodrede flittigt på de tre kalkuner, der skulle ædes til festen.

Og så snakkede de sammen, skreg og hylede sammen og altid om Brylluppet, Guldbrylluppet! Vort Bryllup! Alejtes råber gik glat igennem på en lille halv mils afstand. De skreg sammen, når hun var i den ene ende af mosen og han i den anden. Når de gik til byen "sammen", stavrede han ud af mosen, når hun gik fra døren derhjemme. Trods afstanden "snakkede" de om gildet. Vort bryllup, Guldbrylluppet. Og når de kom tilbage, kunne man høre dem knævre, mens hun skingrede et sted på den anden side udflyttergårdene.

Egnen her var en stille egn, hvor der ikke skete store ting til hverdag, og uden man rigtig anede det, gled Guldbrylluppet ind i egnens bevidsthed som noget, man i spænding så hen til. Skulle der gås med liste og samles ind til gave? Det var jo kun Pejter og Alejte, der var tale om, så man skulle være sig for at sige noget lige ud. Det kunne blamere én, og på den anden side måtte man være skarpt på vagt overfor den ulykke, det ville være, om en anden snupede idéen og satte sig i spidsen.

Der var en rendsammen af konerne, som den gang enken i krathuset skulle have et barn og man ikke vidste, hvem faderen var. Man snakkede Guldbryllup alle vegne, hvor der var folk forsamlede. For tho herregud, man kunne jo da snakke om det, når man gjorde det sådan lidt nedladende og sluttede af med et lille, skævt smil.

Ja, ja! Pejter og Alejte var jo da hæderlige mennesker, der for den sags skyld godt kunne have krav på en bitte glæde, og de havde jo da været gift så længe, at de for tidens skyld godt kunne holde Guldbryllup. Når man kom så vidt og havde smilt skævt og løftet på skuldrene, så kunne man ikke komme videre, så længe de toneangivende ikke havde røbet sig. Der var intet andet for end at gå fra hverandre med uforrettet sag og så for resten holde øje nøje regnskab med hverandres bevægelser.

Dette sidste blev også gjort så grundigt, at der så godt som intet blev gjort indendørs i de dage. Mælkekusken, der selvskrevet fungerede i efterretningstjenesten, var forsinket hver dag, og de koner, der ikke havde tilstrækkeligt udsigt fra vinduerne, stod halve dage og frøs bag de afbladede pilehegn ved et blæsende hushjørne eller bag en tørvestak. Og så man fra sin dækning, at én ad omveje luskede sig til et besøg hos en anden, så blev der øjeblikkeligt sendt børn derhen for at låne et eller andet og med strengt pålæg om at høre godt efter alt, hvad der blev sagt.

Guldbryllupsfesten brændte faretruende i alle hjerner, og var det ikke ved børnenes hjælp blevet opdaget, at Fell Mine havde snakket med sin søn, Valle, om at lave æresport, så er det ikke let at forudse, hvad der på efterretningsvæsenets område var blevet udpønset.

Man havde haft de største drenge til at lytte ved hverandres vinduer om aftenerne. Børnene var sendt hid og did for at låne alt, hvad der findes i en velassorteret materialhandel, lige fra kamferdråber til skråtobak og grøn sæbe. Og hver gang skulle de hilse og sige fra mor, at de godt måtte blive og lege lidt. De store børn lyttede mere end de legede, de mindre havde derimod aldrig oplevet magen til legetid, og den blev ved en tid endnu.

Juster Nikoline, der havde erfaret hemmeligheden om æresporten, gav selvfølgelig ikke denne chance til at komme i spidsen fra sig, og da hun havde snakket indgående med Just om sagen, pumpede hun resolut sin cykel og kørte ud til den ene af Pejters hvidvestede sønner. Det var ham, der hed Hejmdal og som var far til Napoleon.

Hun tog sit allervenligste ansigt på, da hun skulle frem med sit ærinde. Det var måske nok ikke noget for hende at blande sig i, men hun var da nabo og hun havde da tænkt at sætte sig i spidsen for en liste, så de gamle mennesker kunne få en pæn gave. Hun havde næsten ikke sovet for at tænke på det. De havde da sådan fortjent en opmærksomhed, syntes hun.

Mine var autoritet i kraft af, at hun altid var medvirkende, hvor der skulle klædes lig hen, og Nikoline kom man ikke uden om, hvor der var sygdom eller skulle tages mod små børn.

Pejter og Alejte rykkede på mærkelig vis op i et højere plan, og ingen behøvede mere at smile skævt, når talen var om Guldbrylluppet. Tværtimod. Man var så hjertens alvorlige og ville så gerne være med til at glæde de gamle, agtværdige mennesker.

Indsamlingslisten havde været runden rundt og naboerne havde sammen med Pejters børn tegnet sig for så meget, at der kunne blive til en buffet med spejl. Alle mændene stod færdige til at tage ind til byen for at gøre indkøbet. Det så så smukt ud, da de gik. Hver især havde af konerne fået påbud om ikke at lade sig trænge i baggrunden, når der skulle snakkes med snedkeren. Ansvarer stod prentet i deres sammenbidte ansigter. Alene flokkens grublende måde at gå på fortalte med alvor, at her var der noget ekstra på færde.

Da de kom derind, havde Hejmdal og Nikoline været der og købt. – Snedkeren trøstede med en fugtig cigar til mands og lagde ud om, at det var jo de andre, der havde været i spidsen for listen. Det havde de selv sagt, og de havde da også haft pengene med og kunne betale. Mændene sugede cigarerne våde og undgik at se på hverandre, men nu vidste de da, hvorfor Just så pænt ville overlade det indkøb til de andre.

Da de kom hjem, havde der været bud om, at de, der ville være med til at glæde de gamle med at lave æresport, skulle møde nede ved Mine klokken syv. Der var endnu en times tid til, og de gik hver for sig og overvågede, at de andre ikke skulle snige sig til at komme først. Da de alle ankom på slaget syv, var æresporten næsten færdig.

Mine flippede rundt bag Valle og gav ham det ene puf bagi efter det andet. – Hvad var det, du sagde før, bitte Valle? Sagde du ikke, at det var for galt, at folk ikke kunne komme til tiden, når der var sendt bud efter dem? – Hun så på lægterne og pressede tårer frem i øjenkrogene. – Var det ikke det, du sagde, Valle? Her havde du sat dig i spidsen for det hele, ene og alene for at glæde de gamle og børnene, og så var der ikke én, der havde hjertelag, så de ville give en hånd med. Var det ikke det, du sagde? –

Valle stod og syslede med et par søm mellem fingrene, hans ansigt blussede af undseelse. – Jo, det sagde jeg vist nok. – han hakkede i det. – Det er da også – sådan – svært – synes jeg.

Mine snurrede tommelfingrene over hinanden og snerpede munden, så de sorte hår på hendes overlæbe dirrede. – Ja, det sagde du, Valle, og du plejer ellers nok at kunne beherske dig. –

Just skulede duknakket. – Jamen, var det ikke klokken syv? –

Jo, det var klokken syv. Lad mig se din klokke, Valle. – Hun hev den op af hans vest. – Valles klokke er over otte, og den passer. –

Mændene så til deres klokker. – Ja, da er vores kun en kvart over syv, og det er de alle sammen. –

Lidt efter listede de skumlende af sted hjemad og fortalte deres koner, at Valle og hans mor havde sat klokken en time frem for på en pæn måde at blive alene om æren. Dørene rundt om blev lukket håndfast, da der hen på skulle stænges til natten.

I den første, blegkolde dagbrækning stolprede to mænd ud ad mosevejen mod Pejters. De havde messingtrompeter under armen og klapluerne slået godt ned mod rimtågen.

De standsede og så på æresporten, der lå væltet hen ad frostjorden med navneskjold, tillykke og det hele. Granpynten strittede med de rimede nåle, det hele så lidt koldt ud. Mændene tittede til hinanden og kviede sig ved at få hænderne af de varme bukselommer.

Ja, ja! Da kan det her da vist ikke være meningen. Mærkeligt for resten, men det må nok have blæst friskt en eller anden tid på natten. Ja, vi må vel prøve, om vi kan stable granværket op igen. –

De lagde hornene fra sig og ordnede tingene, så godt det lod sig gøre. Porten kom til at hælde lidt ufestligt i den ene side, men den stod da. Så satte de 4 spilleværkerne for munden og stødte til: Det er så yndigt at følges ad.

Tonerne flakkede vildsomt i ødet, det lød, som fløj en eller anden forrykt djævel rundt i rummet og rev rimtågen i stykker med et skrabejern. I syvende strofe blev der revet tændstikker til lamperne bag alle de ruder, hvor der ikke allerede var tændt. Spillemandene følte deres magt og drejede tragtene tættere sammen. For hver ny melodi stirrede de mere og mere forundret på Pejters ruder. De blev ved at være sorte. De begyndte forfra: Det er så yndigt – og stødte til, så det skingrede nede i brønden. –

Nej! De stirrede hjælpeløst på de frostblinde ruder, mens de pustende hældte spyt af trompeterne.

Da opgivelsen for alvor var ved at få tag i dem, dukkede Just ud af tågen. – Hvad er der ingen hjemme? –

Spillemandene slog lidt knottent med spysamlerne. – Det lader ikke til det. –

Det var da ellers underligt. Jeg så da lys herinde for en times tid siden. – Just prøvede dørvrideren. – Vi må vel se efter, om de ikke er til at vække. –

Lidt efter blev der tændt, og så kom guldbrudeparret med hinanden under armen, og de var så klarøjede af vågenhed, som var det ved middagsmaden og ikke på sengen, man havde taget dem. Pejter skøjtede med benene i en usædvanlig uartikuleret gangart, og Alejtes små øjne tindrede i flagermuselygtens skær.

Pejter afbrød musikken med en overlegen håndbevægelse. – Pyh – pyt! Pøj! Ja! Det var det, I behøvede nu ikke sådan ligefrem at sende bud ind efter os. Mine siger, at det slet ikke er fint at komme sådan lige med det samme, og det retter vi os nu efter. –

– Ja, og det er vel heller ikke mere end lige til, at æresporten er færdig. Da Pejter var ude med lygten for at se, om der var lavet noget, da lå den s'gu da ned. – Alejtes røst ekkoede oppe i husene. –

Just stirrede. – Lå den ned? –

Der kom gratulanter. Valle og Mine kom med værdige, selvfølede skridt, de gik i stå med et ryk. – Lå den ned? –

Ja, gu' lå den ned. – Spillemandene viste, hvor lægterne var knækket. – Det må jo have blæst frisk engang i nat.

– Blæst! – Mine kunne ikke beherske sin stemme. – Nej, nu skal I ellers snart ha' tak! – Tårene piblede frem i hendes milde øjne. – Her har man gået og sat sig i spidsen for en æresport alene for at glæde – ja, glæde, og der skal man se, hvad man får for sin gode vilje. –

– Din gode vilje, - Nikoline snakkede så mildt. – Du har vel tyvstjålet hele skidtet. Oppe i gårdene stod jo en æresport, der var lavet og lige til at tage. Den der har Valle ikke været mester for, det siger da også alle. Ja, det er nu ikke mine ord, Mine, men sådan snakker folk. –

Der skumledes om Nikolines hastværk, da der skulle købes gave. Imens gik Pejter og Alejte ud og ind gennem æresporten med hinanden under armen. Pejter løftede benene højt og spyttede tørt til højre og venstre, Alejte gnistrede skørt. Hver gang de var lige under porten, grinede de til hinanden og strammede sig op som til fotografering.

Tågen lettede, så folk oppe ved husene kunne se, at der allerede var kommet gratulanter, så måtte de også af sted, endskønt det nu med al tydelighed var fremgået, at én eller anden havde sat sig i spidsen for at få guldbrudeparret vækket ved musik. Man gættede og gisnede, og flere steder glemte man lamperne, så de fik lov at stå og brænde længe efter, det var blevet lyst.

Børn og børnebørn vrimlede ud ad vejen, og samtidig ankom snedkerens vogn med buffet'en. Pejter og Alejte stod i æresporten og tog imod. Alejtes "råber" skingrede i et væk. Børnebørnene hujede og baskede savlende omkring som forstyrrede lappedykkere i fjertab.

Kalkunerne brasede inde på komfuret, og Hejmdals kone og en svigerinde raslede febrilske med komfurringe og udpakning af det lejede service. Da opdagede børnene pludseligt, at de uden deres vidende var sammen med naboerne om buffet'en, og lige så hurtigt gik det op for dem, at det var blevet holdt hemmeligt, alene fordi Hejmdal ville være i spidsen for indkøbet. Nabokonerne skreg for at få ørenlyd. Om deres penge da ikke var lige så gode som børnenes. Og Dalgas (det var den anden hvide vest) hvinede, så det hvislede i æresporten, om han ikke var lige så nær til at stå øverst på listen som Hejmdal. Imens stod kusken med buffet'en hængende ud over vognkanten og ventede på én til at tage ved.

Hejmdals kone rendte fra komfur, kalkuner og det hele. Ikke så meget som en kartoffel ville hun rør, når man kunne tænke så slet om hendes mand. Da erklærede Nikoline, at Gud skulle vide, at det var hende og ingen anden, der havde sat sig i spidsen. Vorherre i himlen skulle være hendes vidne. Så bumpede buffet'en ned. Kusken kunne ikke holde den længere.

Der gik ild i kalkunerne. Børnebørnene kravlede hujende i æresporten. Nedenunder stod brudeparret gnistrende af fest og ventede på flere at tage imod. Midt i det hele sled Dalgas med at save buffet'en i to lige store stykker. Saven skrattede og peb. Da stumperne faldt fra hinanden, strøg han savsmuld af den hvide vest og erklærede med savl i mundvigene, at han ikke skulle være sammen med nogen om det forbandede møbel. Konerne skreg, børnene hujede, mændene trådte faretruende sammen om Dalgas og buffet'en. Da forstummede alle lyde på nær de tossedes –

Præsten! – Præsten! Ja, det er præsten. Hvem er det nu, der har sat sig i spidsen for at få ham til at komme? – Man skulede undersøgende til hverandre. Mine bevidnede, at hun for mange dage siden havde tænkt på at give præsten et vink, hun måtte have udløsning. Nikoline havde også haft den tanke. Hun vidste, det ville glæde de gamle meget.

Imens bar mændene buffet'en ind og stillede de to halvdele støttende op ad hinanden. Så var præsten for døren. Pejter og Alejte stod grinende mod hinanden i armen og tog imod. Pejter spyttede med tørre læber. – Pøj! Py! – Alejte tindrede af det gladeste vanvid. Naboer, børn og børnebørn skubbedes for at komme til at hilse først.

Præsten smilede og nikkede med hatten i hånden. – Tillykke med far og mor. Tillykke med jert nabopar. Nej, se dog, hvilken yndig æresport. Den har sandelig kostet arbejde. –

– Arbejde! En af konerne gjorde halsen lang, hendes kæber hakkede. – Pyh, nej! Den er såmænd tyvstjålet.

– Hvad er den! – Præsten smilede mildt og klappede hende på skulderen. – Hvor er I bønder lune. At kunne sig sådan en vittighed med så alvorligt ansigt, det er festligt. –

Efter et hidsigt, men hviskende skænderi i køkkenet blev ilden avet, og det brændte skåret af kødet.

Ved bordet holdt præsten en varmtfølt tale om ægteskabets og sammenholdets hellighed. Han måtte råbe højt for at overdøve børnebørnenes gurglen og smasken, men det blev en mild og god tale, og i slutningen vendte han sig rørt mod naboer og børn og takkede, fordi de i så skøn enighed havde stået sammen om at glæde det gamle par.

– Det er troen og den hellige samfølelse, der skal redde verden, – sluttede han. – Og skal vi så udbringe et leve for vort fælles samlingspunkt, Pejter og Alejte. De leve!